

ΓΡΑΜΜΑΤΑ και ΤΕΧΝΕΣ

5 ποιητικές συλλογές από την Θεσσαλονίκη

Στίς άποσκευές μας, γυρίζοντας από την Πανελλήνια Πολιτιστική Συνάντηση τής Θεσσαλονίκης, πού έγινε στίς άρχές του 'Ιουίνη, μέ πρωτοβουλία του Δήμου Θεσσαλονίκης ύπήρχαν και μερικά ένθύμια: Ένας χαρτοφύλακας μέ τά υλικά τής Συνάντησης, τά περιοδικά τής Πανελληνίας Πολιτιστικής Κίνησης (πού ή ποιότητα τους είναι πραγματικά ζηλευτή) και μερικά βιβλία, χαρισμένα από Θεσσαλονικιώτες ποιητές πού είχαμε τήν τύχη και τή χαρά νά γνωρίσουμε.

Διαβάζοντας τώρα αυτά τά βιβλία, νομίζω πώς θά ήταν ένδιαφέρον άν μερικές προσωπικές σκέψεις δημοσιεύονταν, σάν ένα είδος περιληπτικής πληροφόρησης για τό κυπριακό κοινό γύρω άπ' αυτά τά συγκεκριμένα βιβλία, πού άπ' ό,τι άντιλαμβάνομαι άποτελούν μία σοβαρή έκπροσώπηση τής Θεσσαλονικιώτικης ποιητικής παραγωγής. Έίσως ή παρουσίαση αυτή γίνεται αίτία για ν' αναζητήσουν οι Κύπριοι άναγνώστες πού ένδιαφέρονται, κι' άλλο υλικό για τήν άξιόλογη πραγματικά λογοτεχνική παραγωγή τής Θεσσαλονίκης, πού για μάς είναι σχεδόν άγνωστη.

ΑΦΗΓΗΣΗ ΞΕΝΑΓΟΥ

Γιώργου Στογιαννίδη
(Σκαπτή ύλη 1979)

Ένας πληθωρικός λυρισμός, σπάνιος στήν εποχή μας, χύνεται άκράτητος σ' όλη τήν ποίηση του Στογιαννίδη. Έο έρωτισμός του, σέ λεπτές άποχρώσεις, έμποτισμένες μέ μία άδιόρατη άισθηση θλίψης. Οι λέξεις του, διαλεγμένες μέ προσοχή, και τόποθετημένες έτσι πού τίποτα νά μήν περισσεύει, τίποτα νά μήν λείπει, σάν ένα ψηφιδωτό σ' άποχρώσεις άναπάντεχες πού χαϊδεύουν τήν όραση και τήν άκοή:

«Αισθάνομαι όπως καλοκαιριάτικο βράδυ.
Χορτασμένα τά μάτια
κι' ή άφή μου άνθισμένη
ύστερα από τήν έρωτική πράξη του ποιήματος

Τό άκούω πού άναπνέει άργά
χορτασμένο νήπο
κρεμασμένο άπ' τό μαστό τής μητέρας του.

***

ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Ντίνου Χριστιανόπουλου
(Έκδόσεις Διαγωνίου 1981)

Κάτι άνάμεσα σέ λαϊκά σουξέ και καθαφικά έρωτικά είναι τά ποιήματα του Ντίνου Χριστιανόπουλου. Χρησιμοποιώντας τόν έμμετρο όμοιοκατάληκτο στίχο, και συχνά μή δίνοντας σημασία στήν τελειοποίηση ή στήν πρωτοτυπία τής ρίμας του γίνεται, σκόπιμα νομίζω, έκφραστής των «σεβντάδων» των λαϊκών γειτονιών τής Θεσσαλονίκης:

Τί νά τά κάνω τά τραγούδια σας

Τί νά τά κάνω τά τραγούδια σας;
Ποτέ δέν λένε τήν άλήθεια.
Έο κόσμος ύποφέρει και πεινά,
κι' έσεις τά ίδια παραμύθια.

Τί νά τά κάνω τά τραγούδια σας;
Είναι πολύ ζαχαρωμένα.
Ταιριάζουν για σοκολατόπαιδα
μά δέν ταιριάζουσε για μένα.

***

ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΧΑΛΙ

Τόλη Νικηφόρου
(Θεσσαλονίκη 1980)

Τό έξώφυλλο του βιβλίου είναι μία φωτοτυπία από τηλεγράφημα πού στάλθηκε στίς 24 'Ιουινίου του 1967. Τό τηλεγράφημα έχει μόνο μία λέξη «Σ' άγαπώ» κι' είχε σταλεί από τήν Έδεσσα στήν Άθήνα, στόν Τόλη από τή Σοφία, τή γυναίκα του. Τίποτα τό περίεργο ως εδώ, έκτός από τή λέξη ΕΛΟΓΟΚΡΙΘΗ, και τήν κόκκινη ύπογραφή του λογοκριτή κάτω από τό «Σ' άγαπώ». Έτσι, αυτή ή συλλογή μέ τά τριάντα έρωτικά ποιήματα του Τόλη, γίνεται κι' αυτή ένα ντουκουμέντο πολιτικό, όπως και τά άλλα έργα του. (Στά χέρια μου έχω επίσης τό σπαραχτικό του άπάνθισμα από τίς περιπτώσεις των πολιτικών προσφύγων, τό «Όνειροπολών έγκλήματα» άλλα άς μή άσχοληθώ μέ πεζογραφήματα σ' αυτή τή βιαστική ματιά).

Έσωτερικό πάθος άλλα και διάχυτος ρομαντισμός, πού στήν εποχή μας ξεφνιάζει, χαρακτηρίζουν τήν ποίηση του Τόλη Νικη-

φόρου. Μιά ποίηση πού σου θυμίζει πώς ή ρωμαϊκή ψυχή δέν έχει άπόλυτα χαλάσει, πώς παραμένουν άκόμα μέσα μας άνεξίτηλα τά ίχνη άπ' εκείνους τους θαυμαστούς προγόνους πού έσμιγαν μέ τους θεούς και γεννούσαν ήμίθεους, πού ήταν δυνατοί άλλα κι' εύαίσθητοι, τραχείς άλλα και τρυφεροί:

Τό μικρό μου θαύμα

Ένα κόκκινο περιστέρι
φωλιάζει στήν παλάμη μου
φέτεροκοπάει παράξενα
σέ καιεί στό στήθος
ξερσκήώνει τά πεθαμένα αίματα.

Ένα κόκκινο περιστέρι
θανάσιμα αϊφνιδιάζει
τίς κόρες των ματιών σου.

***

ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΚΑΥΣΙΜΩΝ

Γιάννη Καρατζόγλου
(Μπαρμπουνάκης)

Γλώσσα σκληρή, χωρίς μπηχλιμπίδια, λέξεις πού τόλμοϋν, πού προκαλοϋν μέ μία θρασύτητα γεμάτη άπελπισία. Έο Γιάννης Καρατζόγλου θάλεγα πώς γράφει «ποιητικό χρονογράφημα» άν ύπήρχε αυτή ή φράση. Κι' αυτό χωρίς νά γίνεται ούτε στιγμή έπιφανειακός, ούτε στιγμή φλύαρος ή άστοχος. Έο λόγος του, ξεκινώντας από πολύ προσωπικά βιώματα άποκτά σχεδόν πάντα μέ τόν τελευταίο στίχο κοινωνική διάσταση, γίνεται πολιτικός χωρίς νά κραυγάζει καγχάζοντας.

Πρατήριο καυσίμων

Κι' εγώ πού έλεγα θά σκότωννα δράκους
για χατήρι σου, θάζευα ποτάμια
και θά γκρέμιζα κάστρα για σένανε,
τή μέρα πού παντρευόσουν κάποιον εργολάβο,
πούλησα έπτακόσια λίτρα βενζίνης σουπερ,
πούλησα είκοσι κιλά όρυκτέλαιο έξτρα,
είχα έν γένει, ένα τζίρο άρκετών χιλιάδων:

ύπάρχουν βρέ άδελφέ κι' άλλοι μινύταυροι για σκοτωμό.

***

ΠΕΡΙΘΩΡΙΑΚΑ

Στέργιου Βαλιούλη
(Θεσσαλονίκη 1982)

Θλίψη και πίκρα θάλεγα πώς είναι τά κύρια χαρακτηριστικά τής ποίησης του Στέργιου Βαλιούλη. Θλίψη και πίκρα για τά χαμένα ιδανικά, για τό χαμένο έρωτα, για τό χαμένο χρόνο. Μιά συλλογή από μικρά και μεγαλύτερα ποιήματα, και μερικά επιγράμματα χωρίς τίτλο, μέ μεστό, ώριμο και καλοζυγισμένο στίχο. Έιδιαίτερα τά μικρά του ποιήματα έχου έντονη τή σφραγίδα τής προσωπικότητας του. Λόγος πυκνός, νοήματα βαθιά, άφηγηματική χάρη:

Αυτό τό φάντασμα

Αυτό τό φάντασμα δέν ύποφέρεται
ώρες άτέλειωτες κρύβεται στό σκοτάδι
και μέ κοιτάζει, μέ κοιτάζει στοχαστικό
τύψη μαζί και θλίψη
μνήμη κι' ήχώ

Στό πρώτο θάμπος τής αύγής
φοράει τό καθημερινό πρόσωπο μου
και μπαίνει στόν καθρέφτη.

★

Οι πέντε ποιητές, μάλλον τά πέντε βιβλία πού αναφέρουμε, έτυχε άπλώς νά είναι ή μικρή συγκομιδή μας από τήν Θεσσαλονίκη. Άποτελοϋν ένα μικρό μόνο μέρος τής πλούσιας παραγωγής τής Θεσσαλονικιώτικης ποίησης. Μέσα στα πλαίσια τής πανελληνίας ποιητικής συνάντησης μπήκαν και κάποιες ιδέες για τήν άλληλογνωριμία τής δουλειάς μας. Μακάρι αυτό νά γίνει κάποτε πραγματικότητα, κι' εδώ έχου τόν λόγο οι διάφοροι πολιτιστικοί φορείς, και κυρίως τά άρμόδια ύπουργεία κι' από τή μία κι' από τήν άλλη πλευρά. Έη σημερινή παρουσίαση των πέντε βιβλίων άς θεωρηθεί μία τυχαία, αυθόρμητη άτομική χειρονομία χωρίς φιλοδοξία σοβαρής μελέτης. Μιά χειρονομία εύγνωμοσύνης.

ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ